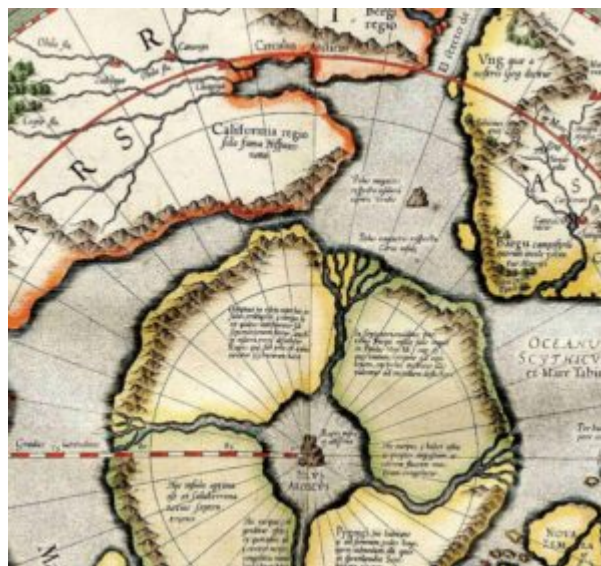

ANDREI CORNEA VS. ANDREI VIERU: O POLEMICĂ RATATĂ

Autor: Paul Dragoș Aligică | 8 ianuarie 2022

Îmi pare sincer rău că recenzia domnului Andrei Cornea la cartea domnului Andrei Vieru ratează posibilitatea unui angajament cu adevărat polemic. Mă concentrez pe recenzia și poziția domnului Cornea pentru că celelalte recenzii la cartea lui Andrei Vieru au fost, în principiu, făcute de pe poziții care se aflau în consonanță cu autorul, argumentele și mesajul cărții.

Ideea de recenzie critică venită din partea domnului Cornea oferea, cel puțin teoretic, la nivel de principiu vag și general – de speranță amorfă – posibilitatea unei dezbateri mai contondente; poate chiar a unei polemici. Atât precedentul, cât și modul de abordare reflectat de recenzia publicată în Dilema Veche, porneau sub semnul unui promițător antagonism personalizat și al unui anumit, să-i zicem, inocent arțag ideologic al domnului Cornea împotriva domnului Vieru. Promiteau.

Din păcate, deși fondul de „capsă pusă” împotriva domnului Vieru se păstrează, recenzia și discuția în substanța ei dezamăgesc. Este – așa cum majoritatea celor care au urmărit chestiunea au observat – paralelă cu temele și mizele reale ale cărții.

De altminteri, acest fapt e reconfirmat și de Dilema Veche care nici măcar nu mai menționează că ultimul articol scris de domnul Cornea ar fi cumva în legătură cu cartea domnului Vieru. E pur și simplu așa, un punct de vedere metafizic, în runda Anno Domini 2022, din disputa scolastică nominalism vs. realism, în care se întâmplă că sunt implicați doi intelectuali de marcă ai României. Iar Dilema îl publică pentru că e întodeauna bine ca publicul român să fie la curent cu ultimele evoluții în dezbateră inițiată de Roscelin în secolul XII sau de Platon și Aristotel, după gust.

Și este păcat că se ratează cu atâta nonșalanță. Pentru că lucrarea domnului Vieru este

o contribuție reală la înțelegerea noii condiții sociale, politice, ideologice, economice și tehnologice în care pășim în secolul XXI. Noile forme de control social și de organizare instituțională și ideologică a lumii, care se ridică amenințător la orizont, sunt fără precedent în istorie. Ceea ce trăim astăzi - condensat în trei generații - nu are echivalent decât în revoluția industrială care a făcut trecerea de la societățile tradiționale agricole la cele industriale urbanizate moderne, și în revoluția neolitică, adică transformarea care, dincolo de trecerea la civilizațiile complexe agrare, a creat și premisele revoluției informaționale, prin inventarea și instituționalizarea birocratic-administrativă a scrierii ca formă de comunicare și control social.

Este exact acel proces ce a pus în mișcare evenimentele ce se manifestă acum sub ochii noștri, într-o nouă fază, explozivă, prin revoluția tehnologiei informației cu care ne confruntăm azi în implicațiile sale instituționale și de control social. Și care este în centrul întregii povești, deși mulți încă nu au înțeles acest lucru... Așadar, intrăm într-o nouă eră și într-un nou peisaj instituțional, ideologic, politic etc. în care tema libertății umane și tema formelor de gândire și organizare instituțională întru prezervarea acesteia devin esențiale, sunt miza supremă.

În aceste condiții în care spectrul neo-totalitarismului potențat tehnologic și alimentat ideologic într-un proces de stratificare social-politică fără precedent istoric nu mai este o speculație SF, ci este un scenariu plauzibil, avem nevoie de noi instrumente analitice, conceptuale și normative pentru a ne orienta în noul peisaj. Iar cartea lui Andrei Vieru exact asta face. E o contribuție modestă, dar necesară în acest sens al regândirii, al reconceptualizării...

În loc să repete plictisitoare mantre corecte politic, să facă paradă de erudiție inutilă și să se poziționeze în semnalarea virtuții complăcându-se în conformism intelectual și în joaca infantilă de a da din nou marile lupte ideologice ale secolului XX și XIX, ca și cum acestea ar fi aici și acum, și a le câștiga eroic fără drept de apel - un sport national la mulți dintre intelectualii români bine orientați ideologic -, Vieru încearcă să privească lucid, îngrijorat și defensiv la prezent și la viitor. Face asta cu proștețime, contribuind la aparatul conceptual necesar înțelegerii formelor și structurilor ce stau să se nască și la reconfigurarea formelor de apărare a libertății umane în noile condiții.

Cartea lui Andrei Vieru este despre viitor, despre condiția umană în confruntare cu cea mai mare provocare din istoria evoluției speciei: confruntarea cu imensa incertitudine adusă de o revoluție tehnologică, instituțională, culturală și ideologică fără precedent și în care intrăm ca indivizi și ca națiuni fără certitudinea dată de o busolă morală, conceptuală sau religioasă.

A încerca să îl forțezi pe Andrei Vieru și cartea lui în tiparele formulaic-ideologice și schemele și capcanele pre-setate ideologic create - *ready made* și circulate *second hand* - pentru uzul activiștilor cu pretenții intelectuale în războaiele cultural-ideologice

occidentale ale secolului XX, ratează totul: și argumentele, și miza cărții și spiritul care a animat scrierea acestui remarcabil volum.

Imagine: Detaliu din coperta cărții lui Andrei Vieru, „Elogiul frontierelor. Mic tratat de libertate”.